EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 30.5.2012
COM(2012) 319 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Leedu 2012. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu lähenemisprogrammi (2012–2015) kohta

{SWD(2012) 319 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Leedu 2012. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu lähenemisprogrammi (2012–2015) kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[2],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[3],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks Euroopa Komisjoni ettepaneku käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia, s.o strateegia „Euroopa 2020", mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.

(2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta[4]; mõlemat dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

---

1 EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
2 COM(2012) 319 (final).
3 P7_TA(2012)0048 ja P7_TA(2012)0047.
4 Nõukogu 26. aprilli 2012. aasta otsus 2012/238/EL.

(3) Nõukogu võttis 12. juulil 2011 vastu soovituse Leedu 2011. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Leedu ajakohastatud lähenemisprogrammi 2011–2014 kohta.

(4) Komisjon võttis 23. novembril 2011 vastu teise iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis vastavalt strateegiale „Euroopa 2020" tähistab majanduspoliitika integreeritud eelkoordineerimise teise Euroopa poolaasta algust. 14. veebruaril 2012 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,[5] milles ei nimetatud Leedut ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

(5) Euroopa Ülemkogu kiitis 2. märtsil 2012 heaks finantsstabiilsuse tagamise, eelarve konsolideerimise ja majanduskasvu edendamise prioriteedid. Ülemkogu toonitas vajadust saavutada diferentseeritud ja majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine, taastada tavapärased majandusele laenuandmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegelda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust. Ta kutsus liikmesriike üles rakendama 2011. aastaks nõukogu antud riigipõhiseid soovitusi ning viima neid prioriteete ellu konkreetsete meetmete abil, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ja riiklikesse reformikavadesse.

(6) Euroopa Ülemkogu kutsus laiendatud euroala paktiga ühinenud liikmesriike 2. märtsil 2012 üles esitama õigeaegselt kohustused, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammi ja riiklikusse reformikavasse.

(7) Leedu esitas 27. aprillil 2012 oma lähenemisprogrammi ajavahemikuks 2012–2015 ja 30. aprillil 2012 oma riikliku reformikava 2012. aastaks. Selleks et võtta arvesse kõnealuse kahe dokumendi omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

(8) Nõukogu, kelle arvamus põhineb 2012. aastal lähenemisprogrammile antud hinnangul kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 1466/97, on seisukohal, et programmi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. See on üldjoontes kooskõlas komisjoni 2012. aasta kevadprognoosiga aastateks 2012 ja 2013. Programmis kirjeldatud eelarvestrateegia eesmärk on korrigeerida vastavalt nõukogu soovitusele ülemäärane puudujääk 2012. aastaks ja liikuda seejärel keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Programmis kinnitatakse keskpika perioodi eelnevat eelarve-eesmärki, milleks on valitsemissektori eelarve struktuurne ülejääk 0,5 % SKPst, milles kajastuvad asjakohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded ja sellega nähakse ette eelarve konsolideerimine vähemalt 1 protsendipunkti võrra aastas ning kavandatakse aastaks 2015 tasakaalus eelarvet. Kuigi eelarvekavad on kooskõlas ülemäärase puudujäägi õigeaegse korrigeerimisega, jääb ajavahemikus 2010−2012 eelarvepositsiooni aastane keskmine tugevdamine, mis põhineb (ümberarvutatud) struktuursel eelarvetasakaalul,[6] oodatavalt alla nõukogu 16. veebruaril 2010 soovitatud 2,25 % SKPst. Pärast ülemäärse puudujäägi korrigeerimist on iga-aastased kavandatud edusammud keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas veidi üle 0,5 % SKPst, mis on kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga. Valitsemissektori kulude kavandatav kasvumäär, arvestades kaalutlusõiguse raames võetud tulumeetmeid, on kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti kulueesmärgiga aastatel 2013−2014, kuid mitte aastal 2015. Valitsemissektori võlg peaks programmiperioodi jooksul prognooside kohaselt jääma

---

5 COM(2012) 68 (final).

6 Tsükliliselt kohandatud eelarvetasakaal, v.a ühekordsed ja muud ajutised meetmed, mille komisjoni talitused on ühist metoodikat kasutades ümber arvutanud programmis sisalduva teabe põhjal.

alla 60 % SKPst, suurenedes komisjoni 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt ligikaudu 41 %-le SKPst 2013. aastal, samas kui vastavalt lähenemisprogrammis sätestatule peaks võlg 2015. aastaks langema ligikaudu 35 %-le. Eelarve kavandamise ja täitmise reform edeneb, aga valitsusel tuleb kavandatavad õigusaktid veel heaks kiita. Nende õigusaktidega paraneks eelarveraamistikuga seotud vastutus sõltumatu üksuse loomise kaudu ning karmistuksid riigikassa reservi käsitlevad eeskirjad.

(9) Igakülgse maksukohustuse järgmise strateegia alusel rakendati 2011. aastal meetmed, mille abil paranes maksulaekumine ja suurenes lisatulu. Siiski on vaja täiendavaid jõupingutusi, et saavutada tulemusi maksudest kõrvalehoidumise vastases võitluses.

(10) Demograafilised suundumused seavad pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse tugeva kahtluse alla. Ehkki Leedu otsustas tõsta pensioniiga astmeliselt 65 aastani 2026. aastaks, ei piisa üksnes kõnealusest meetmest, et tagada tulevikus jätkusuutlik ja piisav pensionipõlve sissetulek, vaid selleks on vaja lisameetmeid. Nende hulgas võiksid olla ametliku pensioniea ja tulevaste hüvitiste sidumine demograafiliste teguritega, selgete indekseerimiseeskirjade kehtestamine, tihedama seose loomine sissemaksete ja hüvitiste vahel ning stiimulite kaotamine ennetähtaegselt pensionile jäämiseks. Samuti võiks Leedu paremini ära kasutada vabatahtlikku täiendavat pensioniskeemi. Kutsealaste pensioniskeemide loomine aitaks vähendada sotsiaalkindlustussüsteemi koormust ja parandaks samal ajal tulevaste pensionitulude piisavust. Kõrvaldatud on tegurid, mis vähendavad motivatsiooni tööturule jääda.

(11) 1. detsembril 2011 jõustus ajutist tööjõudu vahendavaid asutusi käsitlev seadus, mille eesmärk on lihtsustada lühiajalisi töösuhteid. Sellel aga ei pruugi olla tuntavat mõju, kuna ajutist tööjõudu vahendavad asutused olid Leedus juba olemas. Samas aga võimaldaks tööseadustiku igakülgne läbivaatamine selgitada välja sellised mittevajalikud piirangud ja haldustõkked, mis takistavad paindlike töölepingute sõlmimist, töölt vabastamist ja tööaja paindlikku korraldust. Vaja on eelkõige noorte, mittekvalifitseeritud inimeste ja eakamate töötajate tööturul osalemist edendavaid ja tööturu paindlikkust suurendavaid täiendavaid meetmeid.

(12) Suur probleem on noorte ja madala kvalifikatsiooniga töötajate hulgas valitsev tööpuudus (noorte hulgas üle 30 %), pidades silmas asjaolu, et probleem muutus kriisi käigus eriti teravaks . Valitsus rakendab mitmeid noorte tööhõivet edendavaid meetmeid, näiteks esimese töökoha toetus ja väiksemad sotsiaalkindlustusmaksed. Sellest hoolimata on tööleasumise määr endiselt liiga madal ja tõhusamat kasutamist võiksid leida aktiivsele tööturupoliitikale suunatud rahalised vahendid, suunates avaliku sektori tööhõivemeetmeid kõige haavatavamatele. Haridussüsteemist tööturule siirdumise parandamiseks tuleks suurendada töökohal toimuva väljaõppe ja praktika atraktiivsust ning luua kvalifikatsioonialase nõudluse prognoosimise süsteem. Meetmed peaksid olema kooskõlas noorte tööpuudust käsitleva Leedu ja komisjoni ühise töörühma järeldustega.

(13) Ligikaudu ühte kolmandikku Leedu elanikkonnast ohustab vaesus ja pikaajaline tõrjutus. See näitaja on ELis neljandal kohal. Leedu muutis 2011. aastal rahalise sotsiaalabi seadust, eesmärgiga reformida alates 2012. aasta jaanuarist sotsiaalabi süsteemi. Leedu on algatanud sotsiaaltoetuste jagamise katseprojekti, muutnud abisummade arvutamise meetodit, viinud sisse mõningaid töötamisstiimuleid ja suurendanud süsteemiga hõlmatavust. Sotsiaalabi reformiga on liigutud sammu võrra edasi, et vähendada tegureid, mis motiveerivad mitte töötama. Selle tõhususe ja selle

mõju hindamiseks vaesuse vähendamisel on vaja on luua järelevalvesüsteem. Samuti tuleks reformiga siduda aktiveerimismeetmed, mille abil edendada eelkõige pikaajaliste sotsiaalabi saajate osalemist tööturul.

(14) Valitsus viib alates 2010. aastast läbi riigi omandis olevate ettevõtete ulatuslikku reformi, mille eesmärk on parandada ettevõtete juhtimiskultuuri, suurendada läbipaistvust, eraldada omandi- ja järelevalvefunktsioonid ning suurendada konkurentsi ja tõhusust. Reform on asjakohane ning hõlmab nii seadusandlikke kui ka korralduslikke muudatusi. Suuri edusamme on tehtud seoses läbipaistvuse ja vastutusega, kuna aruanded avaldatakse nüüd kvartali- ja aastapõhiselt. Ettevõtetele on seatud selged eesmärgid. Valitsus on siiski reformi mõnede aspektide rakendamise edasi lükanud, eelkõige riigi omandis olevate ettevõtete tulundusliku ja mittetulundusliku tegevuse eristamisega seonduva; seda kavatsetakse teha 2012. aastal.

(15) Leedu on teinud piiratud edusamme hoonete energiatõhususe parandamisel. Valitsus võttis 2011. aasta detsembris vastu mitmekorteriliste elamute moderniseerimiskava, aga selle tõhusust vähendavad muudes valdkondades saadaolevad vastupidise mõjuga toetused, mis nõrgendavad elanike motiveeritust energiatõhususe parandamiseks. Hoonete energiatõhususe suurendamiseks on vaja edasisi põhjalikke ja kiirendatud meetmeid.

(16) Eksisteerib palju võimalusi, et nihutada maksukoormus energiakasutusele, kuna keskkonnamaksudest saadava tulu poolest on Leedu ELis tagantpoolt kolmas ja riigi transpordimaksud on ELi madalaimad. Energiatarbimise kaudne maksumäär oli 2010. aastal ELis tagantpoolt seitsmes, samal ajal kui energiamaksud protsendina SKPst jäävad vaid natuke alla ELi keskmisest.

(17) Riigi energiasüsteemi taristu iseloomustab konkurentsivõime ja ühenduste puudumine ning see takistab majanduskasvu. Ebapiisavad ühendused takistavad konkurentsi tekkimise võimalusi energiaturgudel. Koondumine gaasi- ja elektriturgudel on endiselt kõrge (üle 90 %).

(18) Leedu on võtnud laiendatud euroala pakti raames mitmeid kohustusi. Need kohustused ja 2011. võetud kohustuste täitmine on seotud konkurentsivõime ja tööhõive edendamise, riigi rahanduse parandamise ja finantsstabiilsuse tugevdamisega. Komisjon on hinnanud laiendatud euroala pakti raames võetud kohustuste täitmist. Soovitustes on arvesse võetud kõnealuse hindamise tulemusi.

(19) Komisjon hindas Euroopa poolaasta raames põhjalikult Leedu majanduspoliitikat. Hinnati lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava. Hindamisel on arvesse võetud kõnealuste dokumentide asjakohasust Leedu fiskaal- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada ELi üldist majandusjuhtimist, lisades ELi tasandi panuse riigi tasandil tehtavatesse otsustesse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitused kajastuvad allpool 1.–6. soovituses.

(20) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu läbi vaadanud Leedu lähenemisprogrammi ning nõukogu arvamus[7] kajastub eelkõige 1. soovituses.

SOOVITAB Leedul võtta ajavahemikus 2012–2013 järgmisi meetmeid:

1. Tagada kavandatud meetmete võtmine ülemäärase eelarvepuudujäägi õigeaegseks korrigeerimiseks. Selleks tuleb täielikult täita 2012. aasta eelarve ja saavutada nõukogu soovituses ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames täpsustatud struktuurne kohandus. Seejärel täpsustada meetmeid, mis on vajalikud 2013. aasta ja sellele järgnevate aastate eelarvestrateegia rakendamise tagamiseks, kindlustades asjakohase struktuurilise kohanduse piisavate edusammude tegemiseks keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise suunas, täites sealhulgas kulueesmärki ja minimeerides kärpeid kasvu soodustavates kulutustes. Selleks kaaluda majanduskasvule kõige vähem kahju tekitavate maksude tõstmist, näiteks kinnisvara- ja keskkonnamaksud, sealhulgas automaks, parandades seejuures maksukuulekust. Tugevdada eelarveraamistikku, eelkõige kehtestades keskpika perioodi eelarveraamistikus kuludele jõustatavad ja siduvad ülemmäärad.

2. Võtta vastu pensionisüsteemi põhjalikku reformi käsitlevad õigusaktid. Ühitada seadusjärgne pensioniiga oodatava elueaga, kehtestada selged eeskirjad pensionide indekseerimiseks ja parandada täiendavaid kogumispensioniskeeme. Toetada pensionireformi aktiivsena vananemise meetmetega.

3. Vähendada eelkõige noorte, madala kvalifikatsiooniga ja pikaajaliste töötute kõrget töötuse määra, koondades vahendid aktiivsele tööturupoliitikale ja parandades selle tõhusust. Suurendada praktikakavade tõhusust. Parandada paindlike töölepingute, töölt vabastamise ja paindliku tööaja korraldusega seonduvaid õigusakte.

4. Suurendada tööstiimuleid ja tugevdada seoseid sotsiaalabi reformi ja aktiveerimismeetmete vahel, eeskätt kõige haavatavamate jaoks, vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust.

5. Rakendada riigi omandis olevate ettevõtete reformipaketi kõik aspektid, tagades eelkõige järelevalve- ja omandifunktsioonide lahususe ning tulundusliku ja mittetulundusliku tegevuse eristamise. Võtta kasutusele sobivad kontrollivahendid reformide tõhususe hindamiseks ja tagada, et kõik riigi omandis olevad ettevõtted täidavad reformi nõudeid.

6. Tõhustada meetmeid hoonete energiatõhususe parandamiseks, sealhulgas takistavate tegurite ja valdusfondi kiire rakendamise abil. Edendada konkurentsi energiavõrkudes, parandades nii elektri- kui ka gaasivõrkude ühendatust ELi riikide omadega.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[7] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.